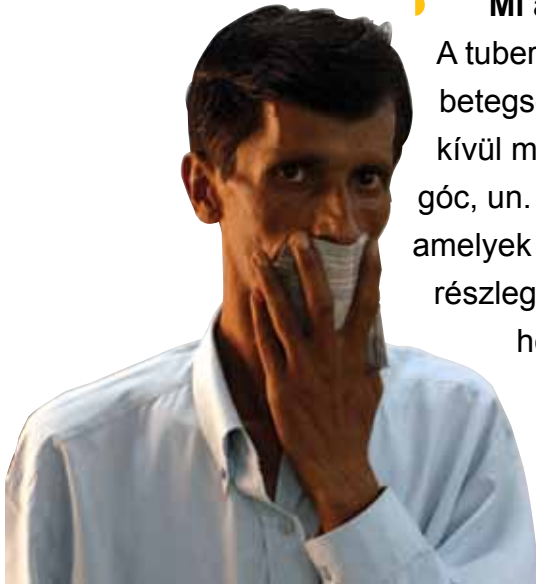

Tuberkulózis

▶ Mi a tuberkulózis?

A tuberkulózis (tbc vagy magyarul gümőkór) olyan fertőző betegség, amely elsősorban a tüdőt támadja meg, de a tüdön kívül más szervet is érinthet. A fertőzés hatására számos apró góc, un. tuberculóma (gümő) alakul ki az érintett szervben, amelyek fokozatosan felváltják a normális szöveteket és részlegesen elpusztítják a szöveteket, üregeket, un. kavernákat hozva létre. A tuberkulózis hetek vagy hónapok elteltével alakul ki.

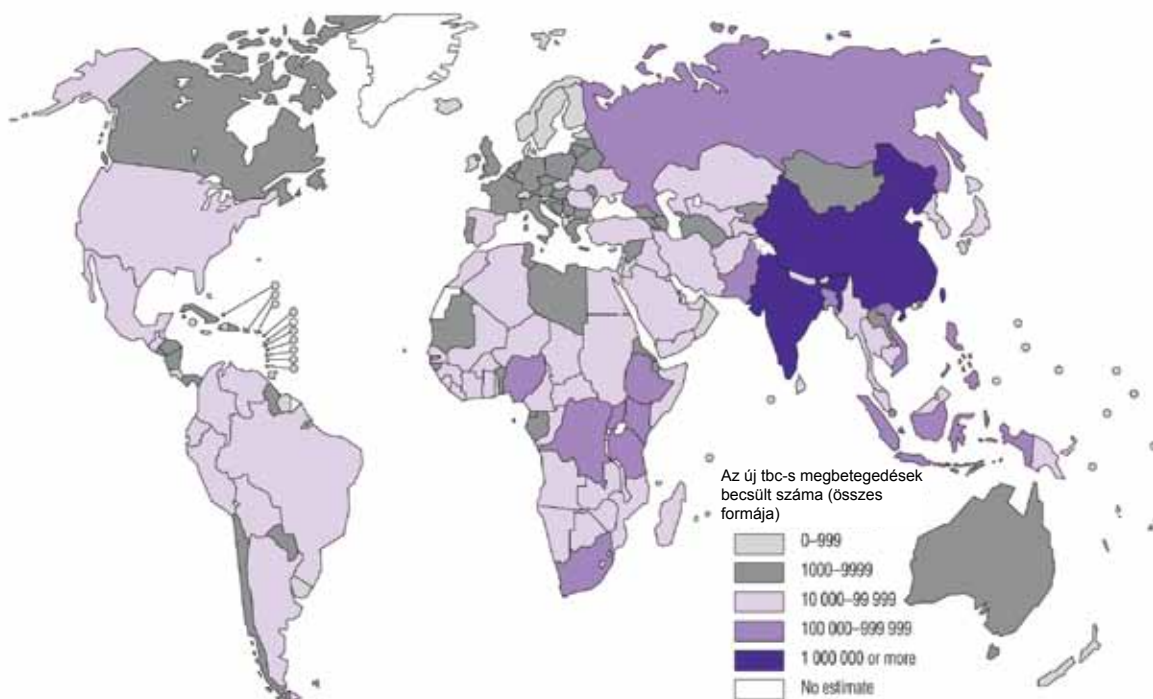
Kezeles nélkül a tbc-s betegek fele meghal. A korrekt kezelés gyógyuláshoz vezethet, de ha későn kezdik a kezelést, deformálások és hegek maradhatnak.

▶ Mi okozza a tuberkulózist?

A tuberkulózis ragályos fertőző betegség, melyet egy a levegővel terjedő baktérium a *Mycobacterium tuberculosis* okoz. Ez a baktérium nagyon lassan szaporodik és más baktérium (pld. tüdőgyulladást, fertőzéseket okozó) elleni antibiotikummal nem pusztítható.

▶ Hol fordul elő a tuberkulózis?

A tbc az egész világon előfordul, de leggyakrabban a Sub-Szaharai Afrikában, Ázsiában és Kelet-Európában.

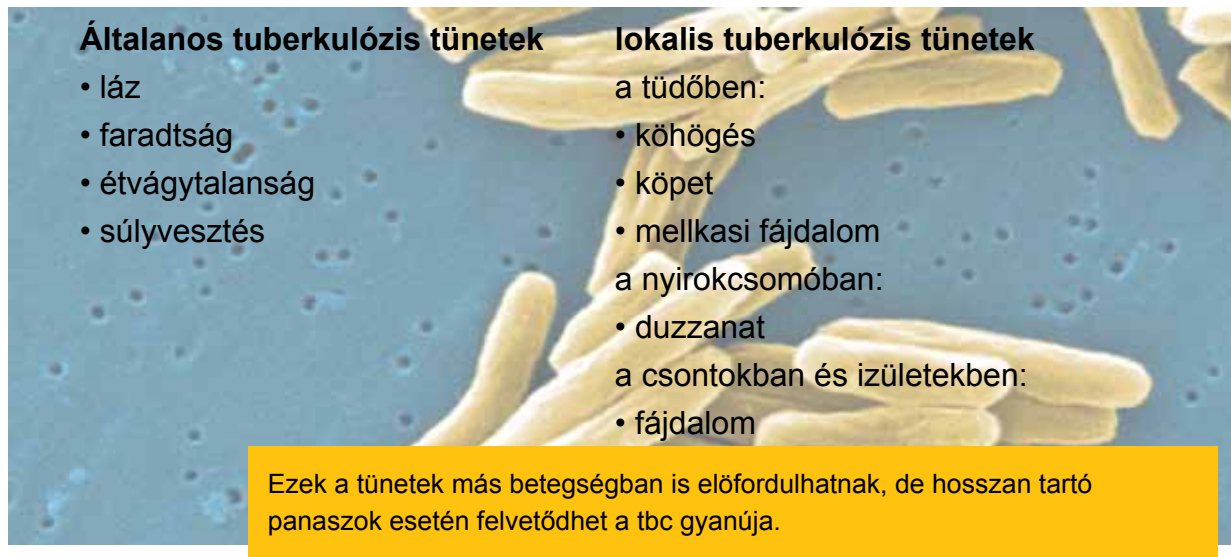
Tbc incidencia világszerte (Forrás - WHO 2006)

▶ **Ki betegszik meg tuberkulózisban?**

A fertőző ("nyílt") tbc-s beteg a levegőn át terjeszti a kórokozókat (*Mycobacterium tuberculosis*) köhögéssel vagy tüsszentéssel, és a beteg közelében tartózkodók belélegzik azokat, megfertőződhetnek. Egészséges egyéneknél a tüdő védekező rendszere a baktériumokat elpusztítja. Ha a védekező rendszer túl lassú, nem elég erős, vagy a baktériumok száma túl magas, a kórokozók szaporodnak és kialakul a tuberkulózis. Az egészséges ember is elkaphatja a kórt, megbetegedhet tbc-ben. Gyenge immunrendszerű emberek (gyermekek, dohányzók, cukorbetegek, immunsuppresszív terápiával - az immunrendszer védekezőképességét visszaszorító gyógyszerekkel - kezelt betegek, HIV pozitív betegek) szervezetében könnyebben és gyorsabban kialakul a tuberkulózis, ha fertőző beteggel érintkeznek.

▶ **Mik a gümőkór tünetei?**

A tuberkulózis általános tünetei sok más súlyos fertőzés kísérői is lehetnek. Más tüneteket is okozhat egy vagy több szervrendszer érintettsége esetén.

Általános tuberkulózis tünetek	lokális tuberkulózis tünetek
<ul style="list-style-type: none"> • láz • faradtság • étvágytalanság • súlyvesztés	<p>a tüdőben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • köhögés • köpet • mellkasi fájdalom <p>a nyirokcsomóban:</p> <ul style="list-style-type: none"> • duzzanat <p>a csontokban és ízületekben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fájdalom

Ezek a tünetek más betegségben is előfordulhatnak, de hosszan tartó panaszok esetén felvetődhet a tbc gyanúja.

▶ **Mit tehetnek a betegség megelőzéséhez?**

A megelőzés fontos része a gümőkór elleni BCG (*Bacillus Calmette-Guérin*) oltás. A BCG oltás korlátozott védelmet nyújt kisgyermekeknek, de felnőttkorban már nem alkalmazható. Ha gümőkórban megbetegszik valaki a dohányzást abba kell hagynia, mert az súlyosbíthatja állapotát.

A tbc-s beteg környezetében élők ki vannak téve annak, hogy bekerül a baktérium az ő szervezetükbe is. Ezért hosszan tartó köhögés, láz, éjszakai izzadás és fogyás esetén, minél előbb orvoshoz kell fordulni. Különösen azoknak, akiknek a szervezete legyengült, vagy egy olyan országból származnak ahol a tuberkulózis elterjedt.

A fertőzés a beteg ember családtagjait veszélyezteti, ezért nekik is nagyon fontos elvégezteni a szükséges vizsgálatokat.

A tbc kezelése során rendszeres orvosi ellenőrzés szükséges. A gondozás során a kezelőorvos megítéli a gyógyszeres kezelés hatékonyságát, a mellékhatások vagy komplikációk jelenlétét, szükség esetén ezek figyelembe vételével a gyógyszeres kezelés módosítása lehetséges.

▶ A WHO “Stop TB” stratégiája

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) “Stop TB” néven egy olyan stratégiát hívott elő, amely remélhetőleg lehetővé teszi, hogy 2015 től a tbc-s betegek száma csökkenjen:

- Magas színvonalú diagnózis és terápia
- A betegek száma és velük kapcsolatos problémák (okozatok) csökkentése
- Védelem az érintett, veszélyeztetett csoportok számára a tbc és ezzel kapcsolatos betegségekre
- Továbbfejleszteni a módszereket a javulás és a kezelés terén

▶ Hogy tudom meg, hogy tuberkulózisom van e?

A tbc leggyakoribb tünetei (hosszan tartó köhögés, testsúlyvesztés, éjszakai izzadás). Ilyen panaszok esetén minél hamarabb orvoshoz kell fordulni.

Orvosi vizsgálattal (röntgenvizsgálat, a köpetben lévő baktériumok kimutatása) lehet felfedezni a gümőkórt.

Néha szükséges a bronchoszkópia vagy a computertomográfiai vizsgálat. Minnél előbb felfedezik a betegséget, annál nagyobb a gyógyulási esély.

▶ Mit tegyek ha tuberkulózisban szenvedek?

Mivel a tuberkulózis kórokozója igen lassan szaporodik, a gyógyszereket hosszú ideig kell szedni – általában 6 hónapig (4 gyógyszert az első 2 hónapban és 2 gyógyszert a további 4 hónapban).

Ha egy vagy több gyógyszerre rezisztens (gyógyszerrel szemben ellenálló) lesz a kórokozó a kezelés tovább tarthat.

Ha a beteg már teljesen jól érzi magát, kezelést még akkor is sokáig folytatni kell, a betegség máskülönben könnyen kiújulhat és a gyógyszerrel szemben rezisztencia alakulhat ki, mert a kezelés nem volt teljes.

Nagyon fontos tehát a rendszeres orvosi vizsgálat és a rendszeres gyógyszereszedés.

Sajnos, van olyan beteg akinek nehézséget okoz, hogy ilyen hosszú időn át egy napon se felejtse el bevenni a gyógyszerét. Ezen kívül vannak olyanok, akik különböző okot miatt abbahagyják a gyógyszereszedést, amint jobban érzik magukat. Ezért számos szakértő javasolja, hogy ilyen betegek gyógyszereit egészségügyi személyzet adja be. Ez fontos, ha hosszú a kezelés vagy több gyógyszert kell egyszerre szedni (multidrog rezisztens tuberkulózis).

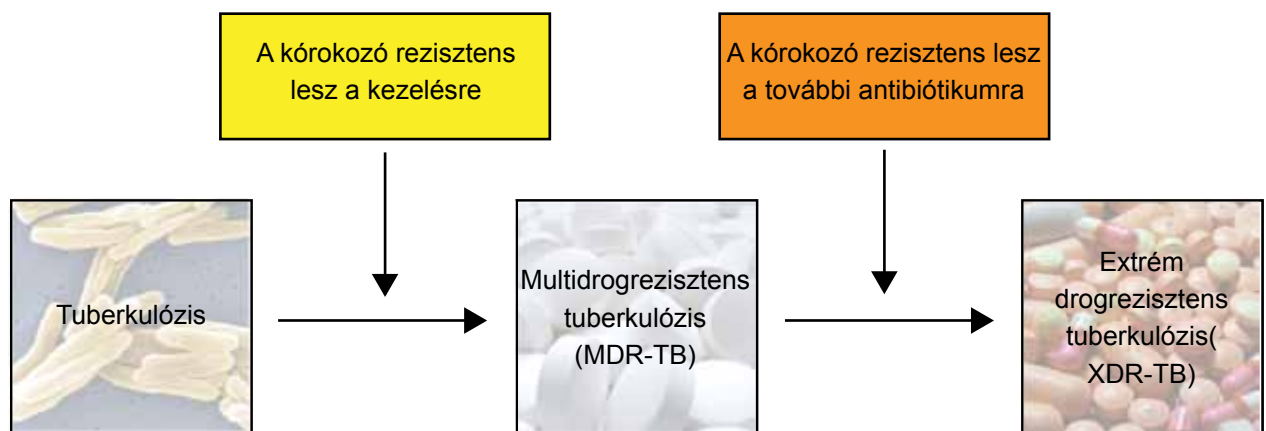
▶ A tuberkulózis formái

A tbc minden formáját ugyanaz a baktérium okozza. Egyes baktériumtörzsek gyógyszer rezisztenciát idéznek elő és változtatni kell a kezelésen. Az a beteg pedig, akinek szervezetében a rendszertelen gyógyszereszedés miatt rezisztenssé válik a baktérium, adott esetben már ezzel a gyógyszerrel nem reagáló kórokozóval fertőzi meg a többi embert.

Akkor alakul ki a rezisztencia az antibiotikummal szemben ha:

- A beteg nem kap megfelelő gyógyszereket
- A beteg nem szedi be a teljes adagot
- A beteg abbahagyja a gyógyszereszedést

Ilyen betegeket egyszerre több antibiotikummal kell kezelni és akár 2 évig is tarthat a teljes gyógyulás.

Minden rezisztencia megnehezíti a kezelést, de gyógyulás lehetséges, gondosan kiválasztott gyógyszerekkel és ezek rendszeres szedésével.

A rezisztencia kialakulása legjobban úgy előzhető meg, ha megfelelő gyógyszert kap a beteg és ezeket rendszeresen szedi a megszabott időn át.

▶ Hasznos linkek

1. TB Alert - www.tbalert.org
2. International Union Against Tuberculosis and Lung Disease - www.iuatld.org/index
3. The Stop TB Partnership - www.stoptb.org
4. The World Health Organization, Tuberculosis - www.who.int/tb/en/
5. The International Standards for TB care, patients charter - www.who.int/tb/publications/2006/patients_charter.pdf

EUROPEAN
LUNG FOUNDATION

PAN NET

Az ELF, az European Respiratory Society (ERS) szócsove, egy non profit szervezet, 100 országban több mit 8000 taggal. Az ELF az európai tüdőgyógyászatra fordítja munkáját, és vezető európai szakértőkkel dolgozik együtt. A célja a betegek tájékoztatása és a a tüdőbetegséggel kapcsolatos nyilvános tudatformálás. A TB PAN NET az európai szakértők hálózata, amelynek célja a gyógyszer rezisztens tuberkulózis Európában való terjedésének megakadályozása.

Ez az ismeretterjesztő az ERS tuberkulózis szakértője, Dr. Jean Pierre Zellweger, segítségével készült.

A képeket a World Lung Foundation, az Egészségügyi Világszervezet és a Public Health Image Library bocsájtotta rendelkezésre.